

Forfatter: Falster, Christian

Titel: Satirer, 1720-42

Citation: Falster, Christian: "Satirer, 1720-42", i Falster, Christian: *Satirer, 1720-42*, udg. af Aage Schiøttz-Christensen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1982, s. 86. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-falster05-shoot-idm140600519753968/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Satirer, 1720-42

86 *Daarers alamosiske Leve-Regler**Varianter*

3,4 Tydske/Frandske Læster] paa Franske Læster B, C. –
 3,5 Hvor kand der] Hvor kan det B, C, E. – 4,5 Eders
 Tydske/Frandske Xenophon] Eders franske Xenophon B,
 C. – 6,8 Skiaerslip og Soldemager] Skierslip- og Soldemager
 B, C. – 10,5 Jordskielv] Jordskielv B, C, Jordskælv E. – 22,8
 Ganc] Gade G. – 24,2 Titull] Titel D, F, G. – 24,8 Rusiner]
 Rosiner E, G. – 26,8 Elskerinder] Elskerinde D, E, F. – 27,3
 og den] at dend B, C. – 28,8 Svirigheder] Sværigheder E. –
 29,2 da] dog B, C. – 30,6 Registering] således samtlige tryk.
 – 30,7 Skulv] Skulv E. – 32,4 fra] af D, E, F, G. – 34,8
 Tørst] Trøst D, E. – 36,7 for hands Brød at faa] fra hans
 Brød at faac G. – 38,8 Blakkes Hest] blakket Hest D, E, F,
 G. – 40,6 vige] vide F, G. – 43,4 du] om E. – 43,7 Sehesteds]
 Sehstods B, C. – 45,6 deres] eders D, F, G, eder E. – 45,7
 Fruers] Frues E, F, G. – 46,1 »Ej!«] Ej: D, E, F, G. – 46,1
 svartel] svaret E, F, G. – 47,1 ej] af E, F, G. – 47,3 om] og E,
 F. – 50,2 fleeres] fleere E, F. – 50,6 Betler-Brev] Betler Been
 E, F, G. – 52,2 motte] maatte B, C, D, E, F, G. – 53,6
 beegnes] beegne E, F. – 54,4 Pasz] Pas D, E, F, G. – 55,3
 ej] er. – 56,6 til] af D, E, F, G. – 57,7 Tienerne] Tieneren E,
 F, G. – 58,5 Skind] Sind B, C. – 62,3 værer] været. – 62,5-6
 gad ... været] gad være B, C, E. – 63,7 for] hvor F. – 64,6
 Mave-Mund] Mave, Mund E, F, G. – 66,5 kommer] kom B,
 C. – 67,2 Tiener] Tiener E, F, G.

Noter og oplysninger

1 »Daarers alamosiske Leve-Regler« vil Falster moralisere ad indirekte vej, idet det gode skal fremmes ved ironisk anbefaling af dets modsætning.

Efter oplysningerne i *Amoenitates*, 2. part, XVI har han lært metoden af et lidet skrift, betitlet *Nouvelles Maximes sur l'Education des Enfants*, i hvilket forfatteren, uden tvivl den berømmelige Crousazius (d.e. den schweiziske filosof og

Daarers alamosiske Leve-Regler 87

matematiker Jean-Pierre de Crousaz, 1663-1750) »paa Skrømt tilraader *Havesyge, Misundelse, Træskbed, Ondskab* og andre Laster som de Ting, der fremfor alt bør alvorligt indprentes i Drengenes, fornemmelig de adeliges, Hjærter«.

Falsters demonstrationsobjekter er en ung adelsmand og hans søster. Men der er en bemærkelsesværdig forskel mellem de to debutanter.

Medens junkeren på forhånd synes disponeret for alskens alamosisk vanart, er frøkenen en gedigen god natur, yderligere sikret i den af moderen, der er en adelskvinde af gammel, prøvet dyd. At frøkenen siges at være junkerens søster, hvorved moderen jo indsættes som vogter og værner også af hans barndom, skal man ikke tage bogstaveligt.

Med frøkenen vises det, hvordan samfundslivet vel udsætter det rene metal for muligheden af forurening, men også, at den ikke nødvendigvis vil blive realiseret, og skulle det ske alligevel, vil hovedparten af skylden falde på samfundet, som det repræsenteres af den kreds af damer, der modtager ingenuen.

Med junkeren vises det derimod, hvorledes den livsvej, der tilbydes sig for en adelig yngling, kan eller vil få en medfødt forurening til at vokse ud til total korruption. Skylden bliver junkerens, idet det ligger i fremstillingen som en stiltiende forudsætning, at han straks vil sige ja til alle betænkelige muligheder.

Af forskellen i holdning til de to debutanter følger, at digteren kommer til at optræde i to forskellige roller.

Medens han i frøkenafsnittet fastholdes som veklager Jeronimus, føres han i junkerafsnittet ud over denne begrænsning for at blive samfundsrevser af skarp type, idet sidste del af junkerafsnittet (str. 31-40) former sig som en uforbeholden kritik af de indflydelsesrige adelige udbyttere, der trivedes i ly af enevælden.

Det skarpt samfundskritiske ville være trådt stærkere

88 *Daarers alamosiske Leve-Regler*

frens, hvis Falster havde vendt om på rækkefølgen af de to afsnit. Ider han slutter med frøkenafsnittets Jeronimusklage, kan han glide tilbage i det traditionelt vedtagne og ende med den appel til sognepræst og capellan, der fører ind i den sikre fold.

Titlen: Alamosisk] moderne, som er på moden (fr. *à la mode*).

1,8: *Padant*] spottenavn til de boglærde studerekammermennesker – uanset, om de i og for sig var pedantiske eller ej.

2,6: *En ung Baron og Greve*] junkeren tilhører altså den (overvejende tyskfødt) nye adel, som etableredes 1671 med oprettelsen af grevernes og friherrernes (= baronernes) klasse.

3,2: *Mester*] huslærer, informator, jvf. 6,2.

4,1: *hvad*] hvorfor. – 4,3: *Adel-Veyen*] ordspil, idet *adelvej* også betyder hovedvej, jvf. adskillige provinsbyers Adellell. Algade). – 4,5: *Xenophon*] huslæreren i hans egenskab af vejleder. – Uden status som overordnet blev historiskriveren Xenofon den fremragende fører for de 10.000 grækere hjemtog fra Persien, ca. 400 f.Kr. – 4,6: *Overflødig*] som besidder en overflod af noget. – Huslæreren gør fyldest, ja mere end det. Men da han antages at præke moral på den gængse direkte måde, kan Falster, der jo har besluttet sig for ironien, alligevel i næste strofe tilbyde at overtage vejledningen.

5,3-4: *Folkelig og efter Moden*] de to udtryk var ensbetydende: den, der var *folkelig*, var som andre folk, d.v.s. *efter moden*.

– 5,5: *Artighed*] fin (selskabelig) dannelse; levemåde.

– 5,7: *Scheffer*] tyskeren Johs. Scheffer (1621-79) blev professor i Sverige og dronning Kristinas bibliotekar. Det er uvist, hvilken bog i hans lærde produktion, Falster tænker på.

6,4: *Nomenclator*] lærebog i latin med ordene ordnet i betydningsgrupper. – 6,5: *Hübners Spørgsmaal*] Johan Hübner

- var en tysk skolemand (1668-1731), hvis »Kurze Fragen« i geografi og historie udkom i talrige oplag. – 6,7-8: *See Tydsk og Fransk o.s.v. ...*) Edv. Holm (s. 67) og O. Nielsen (s. 138) citerer disse linjer som vidnesbyrd om det danske sprogs betrængte stilling. Den sidste tilløjer en brevytring af Hans Gram fra 1736: »Hver Skræder og Skomager forstaar Tydsk«. – 6,8: *Skiærslip*] plattysk, hvorfra betegnelsen stammer, har foruden *Scherensleper* (= sakselibet) også formen *scherslip*, som Falster bruger og er ret ene om.
- 6,8: *Soldemager*] det er vanskeligt at fastslå, hvilken art håndværker der menes. Ganske vist forklarer ODS med nærv. sted som belæg soldemager som *håndværker, der fremstiller sold*. Men da det også oplyses, at ordet undertiden sammenblandes med *sålemager* (= skoflikker), og da »sål« udmærket kan antage lyd- og skriftformen »sold« (se ODS Saal), gives der dermed Chr. Thaarup et vist medhold, når han i sin udgave 1840 hælder til den opfattelse, at Falster har ment *sålemager* (= skoflikker).
- Men hvad enten det er det ene eller det andet, har det samlede udtryk samme ringeagtende klang som Grams: »Hver Skræder og Skomager ...«.
- Når Falster i *Lat. Skr. Stue* 38,2 nævner »en ulærd Soldesetter«, kan der ikke være tvivl om, at han mener den håndværker, som fremstiller sold.
- 7,6: *Evangelist-Archivet*] associerer ligesom de flg. udtryk *Cancelli* og *Artikler* til kontor og jura, måske til en forbindelse mellem junkeren og centraladministrationen. »Den røde Bygning« blev opført netop 1716-21. – 7,7: *Moss*] latinens genitiv af *Moses*. – 7,7. *Cancelli*] omtrent = fagministerium.
- 8,5: *Bibels Postil*] forklaring af Bibelen. *Postil*: den udlægning af teksten, som følger efter oplæsningen af den. – 8,8: *Naturens Lov*] ved at gøre naturlovene gældende over for Bibelen viser man sig som fritænker (naturalist, ateist).

90 *Daarers alarmodiske Løve-Regler*

- 9,2: *Theologi*] flertal af *teologus* = teolog. Trykket ligger på 2. stavelse. – 9,3-4: *begyndt ... forgået*] det er ukristeligt og kættersk at hævde, at verden er evig, d.v.s. uden begyndelse eller ende, da man så benægter både skabelsen og Dommedag og dermed den kristne forståelse af verdensforløbet og forholdet mellem Gud og mennesker. – 9,6: *St. Hans og Moses*] der sigtes til Johannesevangeliets: »I begyndelsen var ordet ...« og 1. Mosebogs: »I begyndelsen skabte Gud himmelen og jorden ...«. – 9,7: *saa ser I løf*] Falster er ironisk, for det angivne ser man jo netop ikke. – 9,8: *bliver*] forbliver (ty. *bleiben*).
- 11,1-2: *bag I Bibelen*] her står Apokalypsen (Johannes' Åbenbaring). – 11,7-8: *Og, hvis ey denne Torden var o.s.v. ...*] jvf. ordsproget: »Var ej Torden, da lagde Trolde Verden øde« (Mau, 10.380). Efter folketro med rod i hedenskabet antoges tordenen at have magt over troldene.
- 12,3: *taler*] om brugen af bydemåde flertal se s. 65, punkt 2. – 12,7: *Vaninus*] italieneren *Lucilio Vanini* (1585-1619), der hævdede verdens evighed og benægtede sjælels udødelighed, blev brændt som kætter. – 12,8: *Luthers Bønder-Præster*] de lutherske præster giftede sig og fik bolig i præstegårde, til hvilke der var knyttet landbrug.
- 13,6: *Dend anden Cromwell*] i Cromwell (1599-1658), Englands *Lord Protector*, kunne Falster i det 18. årh.s ånd kun se hyklerin, der brugte fromladdenhed som skalkeskjul for magtbegær.
- 14,6-8: *En Helligdoms Forræder o.s.v. ...*] cnevælden gjorde deltagelse i gudstjeneste og altergang obligatorisk som prøvesten på det rette samfundssind. Det kontrolleredes, hvem og hvor mange der gik til alters, og forholdet fik sin plads i vandelsattesterne (Edv. Holm I, s. 378). Adelen kunne tillade sig at tage lidt lettere på sagerne, men ikke at blive helt væk – hvortil kom, at den fornemme, blaserede kyniker, der ikke selv troede, ønskede religion og kirke

opretholdt som det beståendes politimagt («Gemeene Folkes Busemand», str. 20). For ham er gudstjenesten komediespil, men det er uklogt ikke at spille med.

16,1-2: *Søndag best paa Medicin anvende o.s.v. ...*] den, der kunne tillade sig at bruge søndagen til legemets pleje, medens de andre sad i kirken og pligtskyldigst varetog sjælens, markerede derved, at han var hævet over hoben.

Da Holbergs kandestøber er blevet borgmester, bliver det et af hans alamodiske forsæt, at han for fremtiden agter at bruge søndag formiddag til at *medicinere* (III, 4). Om Holberg har trækkeret fra Falster, kan ikke afgøres, men Falster har i hvert fald prioritet. – 16,5: *Gemeen*] d.e. uden for rangklasserne. – 16,6: *Folk af Luse-Krammen*] tarvelige, simple folk. *Luse-Kram*: egl. gamle, brugte sager.

17,1-8: *See! hvis I Præsten høre vil o.s.v. ...*] strofen forudsætter, at den tiltalte vel har fuld tro på Gud, hans dom og nåde, men samtidigt underfundigt og verdsligt-juridisk agter at udsætte syndsbekendelse og anger, til han ligger på dødslejet. Med den fremgangsmåde får han fordelene af begge verdener: han har frit kunnet følge sine lyster her – og frelses alligevel *bisset!* – J.P.Jacobsens patetiske skildring i »Marie Grubbe« af Ulrik Chr. Gyldenløves sidste timer indeholder væsentlige træk af den holdning, Falster her anbefaler ironisk.

18,4: *Munken*] må som alle katolikker underkaste sig pavenes afgørelse. – 18,5: *Boskab*] indbo, bohæve – også om det enkelte stykke møbel. – 18,6: *Pilati Stats-Gemakker*] idet lokaliteterne tilhører Pilatus, der handlede mod sin samvittighed, da han vaskede sine hænder, betyder *Stats-Gemakker* sikkert *gemakker for statsager*, d.v.s. for en politik, der går på akkord med samvittigheden. – Den anden mulige betydning er *statsgemakker*, *pragtsale*.

19,2: *Handtering*] opførelse; handlemåde.

92 *Daarers alomodske Leve-Regler*

- 20,7-8. *Slet Metal at kiende fra det bedste*] måske hentydning til junkerens erfaringer fra spille- og værtshuse, hvor også falskspillere opererede (O. Nielsen, s. 208).
- 22,3: *smurt*] at *smøre en vin* = forfalske den. – 22,5: *paa det at*] for at. – Her som andetsteds flytter Falster trykket fra *det* til *på*. – 22,6: *gemeen*] se s. 67, punkt 4.
- 23,7: *bon vivant*] levemand, gourmet.
- 24,1: *at*] for at. – 24,2: *disputere én noget*] benægte ell. betvivle ens ret til noget. – 24,3: *Patent*] dokument, hvorved en rettighed o.lg. tilstås én.
- 25,1: *Carasser*] egl. klap, kærtegn, her = komplimenter, ros, smiger.
- 26,1-8: *Fra Bordet gaar I da til Spil o.s.v. ...*] da junkeren ikke fører eget hus, antager hans selskabelighed form af *Forsamlings Pikkemikker*, d.v.s. selskabelige sammenkomster (*Forsamling* = fr. *assemblée*), ofte – som velsagtens her – arrangeret som sammenskudsgilde (= *picnik*, fr. *picnique*).
Når junkeren skal beskikke en *Kort-Confect*, kan det betyde, at han skal ordne det kortspil, der er som en dessert, en konfekt, efter bordet – eller også og måske snarere, at han skal benytte lejligheden til at indynde sig hos damerne ved på egen bekostning at sørge for de søde sager, som bydes og nydes under spillet (jvf. »Eders Traktamenter« 27,6): den investering vil give godt udbytte! (jvf. 27,8: »I nyder slige Renter«).
- 26,7: *Skakkeri*] sjakeri. At *sjakre*: handle ell. købstå på ufin måde. – 26,8: *Elskerindler*] ordet er uden udpræget erotisk indhold.
- 27,5: *billigt*] rimeligt.
- 28,3: *douceur*] dusør; gunstbevisning, erkendtlighed. – 28,4: *annammet*] modtaget. – 28,5-6: *At lukke deres Friheds Dør o.s.v. ...*] da damerne har solgt deres frihed ved at tage mod hans opmærksomheder, står det dem ikke længer frit for at trække sig ind bag en lukket dør og lade ham stå

- udcnfor. – 28,7: *covere*] kautionere, her = indestå for, at noget ikke finder sted. – 28,8: *Svrigheder*] besværligheder, vanskeligheder (ty. *Schwierigkeiten*).
- 29,3: *som*] som om. – 29,4: *Bestilling*] embede; stand, samfundsstilling. – Den adelige lykkejæger skal bruge sit adelskab som blå i øjnene på folk. – 29,6: *Helding*] det øl, man drikker af *helding*, er det sidste og dårligste, som kun kan tappes ud, når tønden lægges i en skrå stilling – på hældingen. – 29,7: *udslå den dyre lekke Tand*] talcmåden »at slå den tand ud« betyder: at opgive det, man har tilstræbt, planlagt, ønsket. Svarende til den alm. betegnelse *Lekketand* kunne man også tale om at slå kaffe-, kød-, smør-, vin-, æbletanden o.s.v. ud, d.e. lade sin lyst til kaffe o.s.v. fare. – 29,8: *Ebel-Skrælding*] æbleskræl.
- 30,3-4. *En Skilling mod en Daler o.s.v. ...*] da det må være långiveren, der skal *venie*, skal de to linjer antagelig forstås som ironisk anbefaling af den holdning, junkeren bør indtage. Over for långiveren skal hans bagtanke være: »Det må være nok, om den mand får en skilling igen for hver daler, han låner mig!«, d.v.s. han skal fra første færd være indstillet på at misligholde lånet. – 30,5: *Moratorium*] henstand. – 30,6: *Registering*] officiel notering af dårlige betalere, foretaget ved domstolene (*Danske Lov*, 1-8-3). – Alle tryk har formen *Registering*. – 30,7: *Skulv*] skovl. – Skovl og spade = den begravelse, der frigør skyldneren fra alle forpligtelser.
- 31,3: *Ildebrand*] brændsel. – 31,4: *Skienk og Gave*] som bestikkelse. – 31,5: *Grund*] jord, mark, ager. – 31,7: *dend stund*] når, såfremt.
- 32,3: *Blok*] udhulet træklods brugt som bøsse til indsamling af almisser. – Uanset, at Thaarups rettelse til *Fattyblok* går igen i ODS's henvisning til nærv. sted (idet ODS altid citerer Falsters satirer via Thaarups normalisering), er det muligt, ja sandsynligt, at Falster her vil have betegnelsen

94 *Daarers alamosiske Leve-Regler*

- læst i to ord: en *fattig Blok* bliver da en blok med fattigt indhold, men den profithungrende udbytter lader end ikke de småpenge ligge. – 32,5: *saasom*] her og andetsteds hos Falster bruges dette ord til at betegne en angivelse som tilnærmelsesvis eller tilsyneladende. At forholde tjeneren hans løn og rettigheder er *såsom*, d.e. *noget i retning af* at liste hånden ned i hans lomme.
- 33,1: *Trek*] = træk, d.e. trick, kunstgreb, kneb. – 33,2: *an-gelegen*] magtpåliggende. »Hvad vægt skulle der ligge på, at man banker o.s.v. ...«. – 33,3: *Dyst*] fint melstøv. – Vendingen lyder som et ordsprog, men et sådant er forgæves eftersøgt hos Peder Syv og Mau.
- 34,6: *Spanske Fluor*] fornemhedsgriller (*Fluer i hovedet* = nykker, griller, *spansk* = hovmodig, dum-stolt).
- 35,3: *Hakkebrø*] et strengeinstrument i rækken af klaverets forløbere. – 35,4-5: *studere paa*] gøre sig umage for, lægge vind på at opnå.
- 37,1: *Clienter*] når man søgte højtstillede og indflydelsesrige personers hjælp i kapløbet om embeder o.lg. og derved kom i underordnings- og afhængighedsforhold til dem, blev disse højtstillede ens *patroner* og man selv deres *klient* – med betegnelser hentet fra det gamle Rom. For folk, der måtte begynde karrieren fra et lavt startpunkt, d.v.s. for de fleste, var det dengang næppe muligt at komme frem ad anden vej. Falster måtte selv betrede den, og forholdet nævnes ofte i hans satirer. – 37,8: *der agter ey at svære*] der ikke betænker sig på at sværge, selv om eden skulle være falsk.
- 38,5: *gaa som en Spedalsk*] spedalskhed døde ud i Danmark i løbet af det 16. årh., så talemåden havde ikke længer rod i virkeligheden. – 38,8: *Blakkes Hest at riide*] bære sig underfundigt ad. – Ifølge Saxo var Blakke navnet på – eller øgenavnet til – den hirdmand, der forrådte Knud d. Ulellige.

- 39,2: *Machiavellisten*] efter florentineren Machiavelli (1469-1527), der skrev den berømte bog om »Fyrsten«, er *machiavellist* blevet betegnelsen for den hensynsløse statsmand, der forfølger sine mål uden skrupler, men bevarer skinnct. – 39,3-4: *leve som en Jøde med en Christen*] d.e. tilpasse sig så snildt til omgivelserne, at man ikke støder nogen og dog bevarer sit eget væsen. I Danmark var jøderne henvist til en sådan akkommodation, indtil de fik fuld borgerret med forordning af 29. marts 1814. – 39,6: *som Munk i Messe-Kleder*] Falster anser den katolske messe for komediespil.
- 41,1: *Frøiken*] det plattyske *vroiken* (højty. *Fräuchen*) overtages af Falster (og Holberg) i formen *frøiken*. – Med enevælden blev *frøiken* betegnelsen for adlens døtre. – 41,3: *rari*] usædvanligt, ualmindeligt. – 41,4: *Stempel*] præg (på en mønt). – 41,5: *Waldemars og Erichs Tid*] der tænkes næppe på nogen bestemt af vore middelalderkonger med disse navne.
- 42,2: *artig*] se note til 5,5. – 42,8: *distillere*] = destillere, her i bet. *udskille, fræense*.
- 43,7: *Sebesteds Bog*] Jens Steen Sehested (1635-98) skildrer i det moraliserende og satiriske digt *Pigernes Dyd- og Laster-Speyl* (1671) de første 30 år af kvindens liv, fordelt på 6 perioder à 5 år.
- 44,6: *Adrienne*] en løstsiddende, slåbroklignende damekjole med langt slæb. – 44,7-8: *bær sin røde Kiol til Tierner*] med henvisning til dette sted samt til *Utd. Rang-Syge* 5 mener C. W. Smith at kunne fastslå, at når rangspersoner gjorde visitter, tog de deres tjener med ind og havde ham stående bag stolen (*Om Holbergs Levnet*, 1858, s. 16).
- 46,4: *Ringle-Pibe*] rangle.
- 47,5: *Kor*] kår.
- 48,5-6: *En Sved ... Heeden*] som den syge er på vej til at blive rask, når han kommer i en sved, vil den sved, dansen

96 *Daarers alamosiske Leve-Regler*

fremkalder, blive novicens første skridt ud af den børnesygdom, der hedder ærbarhed. Derefter vil balsalens hede, d.e. dens erotiske atmosfære, fuldkræft i det indre, hvad der blev begyndt i det ydre. Når novicen da afstryger sveden, er hun modnet til optagelse i den kreds af kvinder, hvem livet har lært, at ærbarhed er et urimeligt handicap i kampen om mændene.

49,2: *Ma Soeur*] tiltale fra veninde til veninde (fr.), ordret: »Min søster!». – 49,8: *Hofmesterinde*] guvernante, opdragelseske (Læs: hov-).

50,1: *Artighed*] se note til 5,5. – 50,3: *Underskud*] forskel (ty. *Unterschied*). – 50,6: *Betler-Brev*] de kvinder, hvem naturen har nægret legemspragt, er henvist til at søge velyndere om hjælp til optagelse på en stiftelse. – 50,8: *Wartov*] efter adskillige flytninger var den bekendte stiftelse dengang kommet til at ligge på den nuværende plads (men endnu ikke i de nuværende bygninger).

51,1: *Skiltet*] om »at hænge skiltet ud« se *Ond. Opt.* 38,7 med note.

52,7-8: *ved At leve*] fordanskning af det franske *savoir vivre*, der jo netop bruges om kyndighed i det alamosiske.

53,3-4: *Gulvet ... Taget*] det lyder som en velkendt talemåde, men dens eksistens har ikke kunnet eftervises. Meningen er imidlertid klar nok. Der er tale om et minimum og et maximum: børneleg og børnelærdom er for lidt, når man som voksen skal begå sig mellem voksne. – 53,6: *begegnet*] ordet, der udtales som rim på *benregner*, er passiv af *begegne*: behandle ell. tiltale, især på en uhøflig, foragtelig ell. uvenlig måde. Dette tyske låneord (ty. *begegnen*: møde, træffe) var almindeligt i ældre dansk.

55,2: *fornemme*] forældet sideform til *fornem*.

56,2: *Rallieri*] spøg, spot, drilleri. – Trods ihærdig eftersøgning – også i sædeskildrende værker, som *Det lgfl. Bibliotek* kun giver adgang til mod særlig tilladelse – er det ikke

- lykkedes udgiveren at verificere de i det følgende omtalte grove *practical jokes* som faktisk forekommende. – 56,5: *Snuftobak*] se note til *Ond. Opt.* 55,7.
- 57,3-4: *Naar I faaer Øyne-Dryne fat o.s.v. ...*) man ville uvilkarligt tro, at det drejer sig om damens egen demimondæne skønhedspleje, men den sproglige sammenhæng synes at tyde på, at det på en eller anden måde drejer sig om andres øjenbryn – herunder, at verbet *kand* er forbundet med to parallelle infinitiver, af hvilke den sidste (*lure ... på*) jo afgjort har andre som objekt. – 57,5 *lure een Purgatzer paa*] en *purgats* er et afføringsmiddel – Hypotetisk kunne man tænke sig, at Falster her bruger et *quid pro quo*, idet han af forsigtighedsgrunde anfører purgatsen som dæknavn for et elskovsfremkaldende middel, et *aphrodisiacum*. E. Fuchs: *Illustrierte Sittengeschichte*, II, Die galante Zeit, München 1910, beretter s. 374-78 om den store rolle, som den »spanske flue«, d.e. stoffet kantharidin, spillede. Det virkede på få minutter, så når man behændigt fik det lokket i sin partner – i et forberedt glas vin, i en bonbon eller på anden måde – fik man omgående ham eller hende derhen, hvor man ville – »den Mann in einer solchen Raserei der Sinne, die den bestgespielten Widerstand überwindet«.
- 57,8: *En Haandfuld Salt i Glasset*] Saltet kan være *salvolatile* (= »flygtigt salt«), et kemisk produkt, man kom i vinen for at forstærke den berusende virkning.
- 58,5: *bede Klygter*] svidende vittigheder. *Kløgt* = snildt påfund, åndrigheid, vittighed
- 58,7-8: *Og hvis Forstand er ganske blind o.s.v. ...*] damens vid lever af ofrene. Når ingen holder lyset, bliver det mørkt, d.v.s. man bliver blind – og den, der *holder lyset*, er efter den gængse talemåde til grin, nar, spot for andre.
- 59,2: *passere*] tilbringe.
- 60,2: *Hvor stinker slige Pletter*] idet udslæt af forskellig art

børte til skrædderens arbejdsrisiko, talte man med foragt om *skrædderpletter* – således både i »Peder Paars« og i »Kærlighed uden Strømper«. – 60,4: *sy Manchester*] at sy linned til en mand, specielt en skjorte, gjaldt fra gammel tid som en forborgens kærligheds erklæring. Det skønneste eksempel er folkevisen om Esbern Snares frieri.

62,3: *mæn*] en skade, der gør hånden ubrugelig til syning og foxen til at træde rokken.

64,4: *anden Dagen*] betyder oftest *næste dag*, men kan også betyde *dagen før*, som det efter sammenhængen er tilfældet her. – 64,6: *Mave-Mund*] = maveegnen, hjertokulen. – Et apotekerråd fra 1791 går ud på, at man skal smøre varm kamferolie på mavemunden.

65,4: *Paa Hovedet at sette*] d.e. være damen behjælpelig med at optårne datidens imponante frisure.

67,3: *maa være fal*] må stilles til rådighed.

68,2-3: *Hvad Cours i Love-Maade o.s.v. ...*] Falster er her så kortfattet, at det går en smule ud over klarheden. Da der er tale om to levemåder, den gammeldags og den alarodiske, må der også blive tale om to kurser eller værdiansættelser: på fruentimmerbørsen er den gode i lav kurs, den slette i høj. Frøkenen må nu selv vælge, hvorledes hun vil investere. – 68,5: *Underdan*] undersøgt.